

## Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1984-1985  
19 NOVEMBER 1984

### WETSVOORSTEL

betreffende de bescherming van de licht mentaal gehandicapte personen

(Ingediend door de heer Henrion)

### TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Zwaar mentaal gehandicapten worden beschermd door het statuut van verlengde minderjarigheid, dat tegelijk betrekking heeft op hun persoon en op hun goederen. Licht mentaal gehandicapten daarentegen genieten geen enkele bescherming van hun persoon. Alleen hun goederen kunnen eventueel worden beschermd door de bijstand van een gerechtelijk raadsman.

Wat wordt verstaan onder «licht mentaal gehandicapte personen»?

Volgens de terminologie van de Wereldgezondheidsorganisatie gaat het om «personen die via buitengewoon onderwijs functioneel leren lezen en wat rekenen. Ze hebben een goede handvaardigheid. Als ze degelijk worden begeleid, kunnen ze zich maatschappelijk goed aanpassen en een goede sociale en beroepsvaardigheid bereiken. In sociale of economische stress-situaties hebben ze vaak behoefte aan toezicht en begeleiding».

Om de groep waarop dit wetsvoorstel slaat goed te situeren zijn de nomenclatuur en de classificatie van de Wereldgezondheidsorganisatie als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Waarom is de bijstand van een gerechtelijk raadsman niet voldoende?

De bijstand van een gerechtelijk raadsman maakt een daadwerkelijke bescherming van de goederen van een licht mentaal gehandicapte persoon mogelijk, maar:

a) die procedure is traag, duur en niet erg aantrekkelijk omdat ze aanleiding geeft tot een officiële bekendmaking;

## Chambre des Représentants

SESSION 1984-1985  
19 NOVEMBRE 1984

### PROPOSITION DE LOI

sur la protection des débilés mentaux légers

(Déposée par M. Henrion)

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Si la protection des arriérés mentaux graves est assurée par un statut de minorité prolongée visant à la fois leur personne et leurs biens, les individus atteints de débilité mentale légère ne bénéficient d'aucune protection quant à leur personne, leurs biens seuls pouvant éventuellement être protégés par une mise sous conseil judiciaire.

Que faut-il entendre par «individus atteints de débilité mentale légère»?

Selon la terminologie de l'Organisation Mondiale de la Santé, il s'agit de «personnes qui peuvent, grâce à une éducation spéciale, acquérir une habileté pratique, la lecture fonctionnelle et un peu de calcul. Bien guidés, ils peuvent atteindre une bonne adaptation sociale et une bonne compétence sociale et professionnelle. Ils ont souvent besoin de surveillance et de guidance dans des conditions de stress social ou économique».

Afin de bien situer les débilés mentaux qui sont concernés par cette proposition, nous joignons à ces développements la nomenclature et classification de l'Organisation Mondiale de la Santé (annexe).

Pourquoi ne peut-on se contenter de la mise sous conseil judiciaire?

La mise sous conseil judiciaire permet effectivement de protéger les biens d'un débile mental mais:

a) cette procédure est lente, coûteuse et peu agréable puisqu'elle donnera lieu à une publication officielle;

b) het optreden van de gerechtelijk raadsman is slechts vereist voor belangrijke financiële handelingen en men zou kunnen stellen dat het toewijzen van een dergelijke raadsman aan een licht mentaal gehandicapte persoon vaak een buitensporige maatregel is. Het gaat er immers meestal niet om een groot vermogen te beschermen, maar enkel de betrokkene te beletten zijn loon of zijn uitkeringen op onbezonnen wijze te verspillen.

De gerechtelijk raadsman als rechtsfiguur lijkt ons verouderd omdat zijn optreden uitsluitend gericht is op de bescherming van de goederen, terwijl men zich thans moeilijk een beschermingsmaatregel kan indenken die niet zowel op de persoon als op zijn goederen zou slaan.

Wat wij voorstellen overlapt dus zeker niet de rechtsfiguur van de gerechtelijk raadsman.

Het lijkt echter niet geraden de licht mentaal gehandicapte personen automatisch onbekwaam te verklaren, want dat kan hun sociale integratie bemoeilijken. Het zou kunnen meebrengen dat een regeling tot nietigverklaring van sommige van hun handelingen moet worden uitgewerkt.

Het onderhavige voorstel beoogt eerder een positieve maatregel van hulp en bijstand, die eventueel in twee stadia zou kunnen verlopen.

In *het eerste stadium* zou aan de licht mentaal gehandicapte persoon gewoon een raadsman, «mentor» genoemd, worden toegewezen.

Een dergelijke maatregel lijkt wellicht eerder tot het domein van het maatschappelijk werk te behoren dan tot dat van het recht. Wanneer die raadsman echter door de rechtbank wordt benoemd, zal hij bij derden meer aanzien en moreel gezag hebben dan een vrijwilliger die niet officieel benoemd is en die de kans loopt tegengewerkt te worden door de ouders of door andere raadslieden die spontaan optreden en zich soms anders gaan opstellen.

De mentor zal als het ware de toeverlaat zijn voor de licht mentaal gehandicapte, die gemakkelijk van streek gebracht wordt door situaties die hij niet aankan.

De mentor heeft, althans in dit eerste stadium, geen bevoegdheid om de gehandicapte te vertegenwoordigen of hem bij te staan. Hij wordt benoemd volgens een eenvoudige en goedkope procedure, die ingegeven is door de procedure betreffende het statuut van verlengde minderjarigheid. De ouders of de procureur des Konings moeten bij de rechtbank van eerste aanleg een gemotiveerd verzoekschrift indienen om een bepaalde persoon (bloedverwant of vriend) tot mentor te doen benoemen. De rechtbank wil het verzoek al of niet in na in raadkamer de verzoekers, de betrokkene en hun advocaten te hebben gehoord.

De rechtbank waarbij een verzoek werd ingediend om iemand in staat van verlengde minderjarigheid te verklaren kan, wanneer zij oordeelt dat de betrokkene zich niet in de vereiste staat van ernstige geestelijke achterlijkheid bevindt, een mentor voor deze persoon benoemen.

Gehoopt mag worden dat de mentor alleen door zijn overtuigingskracht een groot aantal problemen zal kunnen oplossen tot meerder nut van de door hem begeleide licht mentaal gehandicapte persoon. De mentor zal niet meer rechten hebben en draagt niet meer verantwoordelijkheid dan de ouders van een meerderjarige.

Van een *tweede stadium* in de beschermingsregeling zou eerst sprake zijn wanneer de licht mentaal gehandicapte de adviezen van zijn begeleider niet opvolgt.

De mentor wendt zich dan tot de rechtbank. Deze neemt de gepaste maatregelen na een procedure op tegenspraak.

b) l'intervention du conseil judiciaire n'est requise que pour des actes importants sur le plan financier et l'on pourrait dire que placer un débile mental léger sous conseil judiciaire serait souvent excessif car il ne s'agira habituellement pas de protéger un patrimoine important mais de l'empêcher seulement de gaspiller sottement son salaire ou ses allocations sociales.

Il nous paraît aussi que l'institution du conseil judiciaire est relativement démodée en ce qu'elle s'attache exclusivement à la protection des biens alors qu'aujourd'hui, on conçoit mal une mesure de protection qui n'embrasserait pas à la fois la personne et les biens de l'intéressé.

La présente proposition ne fait donc pas double emploi avec l'institution du conseil judiciaire.

Il ne paraît toutefois pas indiqué de frapper de prime abord les débilés mentaux légers d'une mesure d'incapacité qui risquerait de rendre plus malaisée leur intégration sociale et qui pourrait nécessiter l'élaboration d'un système de nullités atteignant certains de leurs actes.

La proposition envisage plutôt une mesure positive d'aide et d'assistance qui pourrait comprendre éventuellement deux stades.

*Au premier stade*, le débile léger serait simplement doté d'un conseiller nommé mentor.

Une telle mesure peut paraître relever du domaine de l'assistance sociale plutôt que du droit, mais un tel guide désigné par justice bénéficiera auprès du débile et auprès des tiers d'un prestige et d'une autorité morale plus considérables qu'un conseiller bénévole démuné de toute investiture officielle et qui risque d'être contredit par des parents ou d'autres conseillers intervenant spontanément et agissant parfois en sens contraires.

Ce mentor sera, en quelque sorte, le point d'attache auquel pourra se raccrocher le débile mental souvent désarmé par une situation qui le dépasse.

Ce mentor n'a, toujours à ce premier stade, aucun pouvoir de représentation ni d'assistance. Il sera désigné selon une procédure simple et peu onéreuse calquée sur la mise sous statut de minorité prolongée. Les parents ou le procureur du Roi présenteront au tribunal de première instance une requête motivée tendant à la désignation de telle personne (parent ou ami) en qualité de mentor et le tribunal fera ou non droit à cette requête après avoir entendu en Chambre du Conseil, les demandeurs et l'intéressé et leurs avocats.

Le tribunal saisi d'une demande de placement sous statut de minorité prolongée pourra, s'il estime que l'intéressé ne se trouve pas dans l'état requis de débilité mentale grave, lui désigner un mentor.

On peut espérer que ce mentor parviendra, par la seule persuasion, à résoudre un grand nombre de problèmes pour le plus grand bien du débile mental léger ainsi assisté et orienté. Ce mentor n'aura pas plus de droits et n'assumera pas plus de responsabilités que les parents d'un majeur.

*Le second stade* de ce système de protection ne sera atteint que si le débile léger ne se conforme pas aux avis de son guide.

Le mentor s'adressera alors au tribunal qui, après une procédure contradictoire, prendra les mesures appropriées.

Over welke maatregelen gaat het? De rechtbank kan proberen de betrokkene ertoe te brengen de raadgevingen die hij krijgt op te volgen; zij kan de goederen van de licht mentaal gehandicapte beschermen door hem b.v. te verbieden een bepaald goed te vervreemden of over bepaalde tegoeden te beschikken zonder de toestemming van zijn mentor.

Licht mentaal gehandicapten kunnen dank zij hun werk, b.v. in een beschutte werkplaats, wat spaargeld bijeen krijgen. Ze verspillen dat soms op een ondoordachte wijze. De rechtbank kan b.v. dergelijke misbruiken voorkomen door te bevelen dat de beroeps- en andere inkomsten van de licht mentaal gehandicapte persoon zodanig belegd moeten worden, dat de betrokkene er niet kan over beschikken zonder de medewerking van zijn mentor.

Door een dergelijke maatregel kan de dure en weinig aangename procedure van het toewijzen van een gerechtelijk raadsman worden vermeden.

De bescherming van de persoon van de licht mentaal gehandicapte die weigert de raad van zijn mentor op te volgen, is een delicaat probleem.

Het is immers denkbaar dat de rechtbank de betrokkene verplicht in een bepaalde werkplaats te gaan werken, hem verbod oplegt nog in een bepaald huis of met een bepaalde persoon te wonen, hem verplicht een medische behandeling te ondergaan, een centrum voor gezinsplanning te bezoeken, zich in te schrijven als werkzoekende, arbeid te verrichten in een beschutte werkplaats of een ontwenningsskuur te ondergaan.

Efficiënte maatregelen kunnen ook worden overwogen in de veronderstelling dat een licht mentaal gehandicapte persoon op onbezonnen wijze een huwelijk wil aangaan, iets wat veel ouders met zorg vervult.

Op een eventueel in kortgeding behandeld verzoek van de mentor kan de rechtbank beslissen dat de betrokkene geen huwelijk mag sluiten zonder de toestemming van de rechtbank. Om de naleving van dit vonnis te garanderen, zal het op de geboorteakte van de betrokkene worden overgeschreven.

De rechtbank beslist dus of een huwelijk al dan niet opportuun is. Zij kan aan de betrokkene ook een bedenktijd opleggen.

In ieder geval moet duidelijk gesteld worden dat de «normatieve verbeelding van de rechters» niet zo ver mag gaan dat de individuele vrijheid van de betrokkene wordt aangetast.

Wij begrijpen ten volle dat de beslissingen van de rechtbank vaak niet zullen kunnen worden afgedwongen door de openbare macht, maar dat is geen reden voor de rechters om zich van optreden te onthouden. Wij geloven immers in de morele waarde van de gerechtelijke beslissingen.

Degenen die de benoeming van een mentor gevraagd hebben, kunnen steeds volgens dezelfde procedure om de opheffing van die maatregel verzoeken. Ook de betrokkene zelf kan dat, maar om misbruiken te voorkomen kan hij zijn verzoek eerst vernieuwen drie jaar nadat de rechtbank een vorig verzoek tot opheffing heeft afgewezen.

Quelles sont ces mesures? Le tribunal pourra tenter d'amener l'intéressé à suivre les conseils qui lui sont prodigués mais s'il craint de ne pas être suivi, il pourra protéger les biens du débile léger, par exemple en lui interdisant d'aliéner tel bien ou de disposer de tel avoirs sans l'accord de son mentor.

Des débilés mentaux légers peuvent, par leur travail éventuellement en atelier protégé, amasser quelques économies qu'ils dilapident parfois inconsidérément; le tribunal pourra, par exemple, prévenir un tel abus en ordonnant que les revenus, professionnels ou autres, du débile doivent être placés de telle façon que le débile ne pourra pas en disposer sans le concours de son mentor.

Une telle mesure évitera le recours à la coûteuse et désagréable procédure de mise sous conseil judiciaire.

La protection de la personne du débile léger refusant de suivre les avis de son mentor pose un problème plus délicat.

On peut, en effet, concevoir que le tribunal ordonne à l'intéressé de fréquenter tel atelier, de cesser d'habiter dans telle maison ou avec telle personne, le tribunal pourrait aussi lui ordonner de suivre tel traitement médical, de se présenter à un centre de contraception, de s'inscrire comme demandeur d'emploi, de se faire admettre dans un atelier protégé, de subir une cure de désintoxication.

Une mesure efficace pourra aussi être envisagée dans l'hypothèse, redoutée par beaucoup de parents, de débilés mentaux voulant contracter un mariage inconsidéré.

Le tribunal pourra décider, sur requête du mentor portée éventuellement devant le juge des référés, que l'intéressé ne pourra contracter mariage sans l'autorisation du tribunal et un tel jugement, afin d'être respecté, sera transcrit sur l'acte de naissance de l'intéressé.

Le tribunal décidera donc si ce mariage est ou non opportuun et pourra aussi imposer à l'intéressé un délai de réflexion.

Il doit, en tous cas, être entendu que «l'imagination normative des juges» trouvera sa limite dans le refus de toute privation de la liberté individuelle.

Nous comprenons que les décisions du tribunal ne pourront souvent être mises en exécution par la force publique mais ceci ne devrait pas justifier une abstention des juges car nous croyons à la force morale de la décision de justice.

Les personnes qui auront requis la désignation du mentor pourront toujours demander, selon les mêmes formes, que cette mesure soit levée. L'intéressé pourra également agir dans ce sens mais, afin d'éviter des abus, il ne pourra réitérer sa demande que trois ans après que le tribunal ait rejeté une précédente demande de main levée.

R. HENRION

## WETSVOORSTEL

## Artikel 1

In het Burgerlijk Wetboek worden, na artikel 515, de volgende bepalingen ingevoegd:

«Art. 515bis. — Voor de meerderjarigen met een licht mentale handicap kan een mentor worden benoemd.

Die maatregel heeft op zich geen onbekwaamheid tot gevolg.

Art. 515ter. — Voor de meerderjarige wordt de benoeming van een mentor bij de rechtbank van eerste aanleg van zijn woon- of verblijfplaats aangevraagd bij een verzoekschrift, ondertekend door de ouders of door een van hen, door de voogd of, wanneer dezen het initiatief daartoe niet nemen, door de procureur des Konings.

Bij het verzoekschrift wordt een geneeskundig attest gevoegd, dat de geestelijke onvolwaardigheid beschrijft.

Art. 515quater. — Na hun oproeping bij gerechtsbrief door de griffier hoort de rechtbank in raadkamer in het bijzijn van de procureur des Konings de ouders of de voogd, in voorkomend geval een andere verzoekende bloedverwant, eventueel bijgestaan door een advocaat, alsmede de persoon wie het verzoek betreft.

Deze wordt steeds bijgestaan door een advocaat, die zo nodig wordt aangewezen door de stafhouder of door het bureau van consultatie en verdediging. Kan die persoon zich niet verplaatsen, dan wordt hij te zijnen huize gehoord, na bericht bij gerechtsbrief van de griffier.

Van het gehoor wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat door de rechter en de griffier wordt ondertekend.

Op de conclusie van de procureur des Konings beveelt de rechtbank iedere onderzoeksmaatregel die zij nuttig oordeelt.

De rechtbank doet uitspraak in openbare terechtzitting.

De beslissing heeft gevolg vanaf de uitspraak van het vonnis; hoger beroep staat open voor al degenen die in het eerste lid zijn genoemd; het heeft geen schorsende kracht.

Art. 515quinquies. — De opheffing van de benoeming van een mentor kan te allen tijde worden gevraagd door degene ten aanzien van wie de maatregel is genomen, zijn vader of moeder, zijn voogd, enige andere bloedverwant of de procureur des Konings. Het door de persoon ten aanzien van wie de maatregel is genomen ingediende verzoek tot opheffing is eerst ontvankelijk indien drie jaar verlopen zijn sedert een vorig verzoek tot opheffing verworpen werd. Het verzoek tot opheffing wordt behandeld en berecht overeenkomstig artikel 515quater.

Art. 515sexies. — Indien de meerderjarige zich niet schikt naar de raad van zijn mentor, kan deze bij verzoekschrift aan de rechtbank vragen de nodige maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon en van de goederen van de betrokkene. »

## PROPOSITION DE LOI

Article 1<sup>er</sup>

Les dispositions suivantes sont insérées dans le Code civil après l'article 515 :

«Art. 515bis. — Il peut être désigné un mentor aux majeurs se trouvant en état d'arriération mentale légère.

Cette mesure n'entraîne par elle-même aucune incapacité.

Art. 515ter. — La demande de désignation d'un mentor à un majeur est introduite devant le tribunal de première instance de son domicile ou de sa résidence, par requête signée des père et mère ou de l'un d'eux, du tuteur ou, à défaut d'initiative de ceux-ci, par le procureur du Roi.

A la requête est joint un certificat médical décrivant la déficience mentale.

Art. 515quater. — Après convocation, sous pli judiciaire par le greffier, le tribunal entend, en chambre du conseil, en présence du procureur du Roi, le père, la mère ou le tuteur, le cas échéant tout autre parent demandeur, éventuellement assistés d'avocat, ainsi que la personne que la requête concerne.

Celle-ci est toujours assistée d'un avocat désigné, s'il échet, par le bâtonnier ou par le bureau de consultation et de défense. Si elle ne peut se déplacer, elle sera entendue en sa demeure, après un avertissement donné, sous pli judiciaire, par le greffier.

Il est dressé de leur audition un procès-verbal signé par le juge et le greffier.

Sur les conclusions du procureur du Roi, le tribunal ordonne toute mesure d'enquête qu'il juge utile.

Le tribunal statue en audience publique.

La décision a effet depuis le prononcé du jugement; l'appel est ouvert à toutes les personnes citées à l'alinéa précédent; il n'est pas suspensif.

Art. 515quinquies. — La mainlevée de la mesure de désignation d'un mentor peut à tout moment être demandée par la personne qui a fait l'objet de la mesure, ses père ou mère, son tuteur, tout autre parent ou par le procureur du Roi. La demande de mainlevée introduite par l'intéressé ne sera recevable que si trois années se sont écoulées depuis le rejet d'une précédente demande de mainlevée. La demande de mainlevée est instruite et jugée conformément aux dispositions de l'article 515quater.

Art. 515sexies. — Si le majeur ne se conforme pas aux avis de son mentor, celui-ci pourra, par requête, demander au tribunal de prendre toutes mesures opportunes en vue d'assurer la protection de la personne ou des biens de l'intéressé. »

Art. 2

Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

16 oktober 1984.

Art. 2

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

R. HENRION

16 octobre 1984.

## BIJLAGE

## ANNEXE

|                                                                                                                           | Voorschoolse leeftijd 0-5 jaar<br>Rijpheid en ontwikkeling<br>—<br>Age préscolaire 0-5 ans<br>Maturation et développement                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Leerplichtige leeftijd 6-21 jaar<br>Opvoeding en onderwijs<br>—<br>Age scolaire 6-21 ans<br>Education et enseignement                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Volwassenen 21 jaar en ouder<br>Sociale en beroepsvaardigheid<br>—<br>Adultes — 21 ans et plus<br>Compétence sociale et professionnelle                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zwaar mentaal gehandicapten (I.Q.: 0 tot $\pm 20-25$ ). — Arriération profonde (Q.I.: 0 à $\pm 20-25$ )                   | Zeer diepe zwakzinnigheid. Zeer beperkt vermogen tot sensomotorisch functioneren. Heeft behoefte aan nursing. — Arriération très importante. Très faible capacité de fonctionnement dans le domaine sensori-moteur. A besoin de nursing                                                                                                                                                                                                                                      | Het is mogelijk het bewegingsapparaat enigszins te oefenen. Er is geen sprake van zelfredzaamheid. Ze hebben behoefte aan voortdurende aandacht en zorgen. — Il existe un certain développement moteur; n'arrive pas à acquérir une autonomie personnelle; a besoin d'attention et de soins constants                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Het is mogelijk het bewegingsapparaat enigszins te oefenen. De spraakontwikkeling is onbestaand of rudimentair. Deze personen hebben behoefte aan voortdurende zorgen en aandacht. — Il existe un certain développement moteur. Le développement du langage est nul ou rudimentaire; a besoin de soins constants et d'attention constante                                                                                                                                                |
| Ernstig mentaal gehandicapten (I.Q.: $\pm 20-25$ tot $\pm 35$ ). — Arriération sévère (Q.I.: $\pm 20-25$ à $\pm 35$ )     | Zwakke motorische ontwikkeling. Minimale spraakontwikkeling. Op deze leeftijd kan men die kinderen meestal geen persoonlijke zelfredzaamheid aan leren. Weinig communicatiemogelijkheden. — Développement moteur pauvre; langage minime. A cet âge, il n'est généralement pas possible de lui apprendre à acquérir une certaine autonomie personnelle; peu de possibilités de communication                                                                                  | Deze kinderen kunnen praten en leren communiceren. Zij kunnen elementaire gewoontes van hygiëne en zindelijkheid leren, maar kunnen geen schoolse kennis opdoen; zij kunnen baat hebben bij een systematische gewoontetraining. — Sait parler et apprendre à communiquer; peut être éduqué en vue de l'acquisition d'habitudes élémentaires d'hygiène et de propreté. Ne peut acquérir de connaissances dites scolaires; peut bénéficier d'une éducation systématique d'habitudes nécessaires à la vie courante                                                                          | Deze personen kunnen gedeeltelijk hun brood verdienen in een beschermd milieu en onder volledig toezicht. In een beschermd milieu kunnen ze ertoe komen zich uit de slag te trekken. Ze vergen een voortdurend toezicht. — Peut gagner partiellement sa vie dans un milieu protégé et sous supervision complète. Peut arriver à se débrouiller dans un milieu protégé. Nécessite une surveillance constante                                                                              |
| Matig mentaal gehandicapten (I.Q.: $\pm 35$ tot $\pm 50-55$ ). — Arriération modérée (Q.I.: $\pm 35$ à $\pm 50-55$ )      | Deze kinderen kunnen praten en leren communiceren. Hun motorische ontwikkeling is vrij bevredigend. Ze zijn in staat om een voldoende zelfredzaamheid te bereiken. Met wat hulp en toezicht kunnen ze zich uit de slag trekken. — Sait parler et apprendre à communiquer. Développement moteur assez satisfaisant. Capable d'acquérir une autonomie satisfaisante. Peut se débrouiller avec une aide et une supervision modérée                                              | Deze kinderen kunnen slechts weinig schoolse kennis opdoen (een klein beetje lezen, schrijven en rekenen, meestal in de adolescentie). — N'est capable d'acquérir que très peu de connaissances scolaires (très peu de lecture, d'écriture et de calcul, généralement dans l'adolescence)                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Deze mensen zijn in staat niet of half geschoold werk te verrichten in beschutte werkplaatsen; gewone beroepsuitoefening is zeldzamer. Ze hebben behoefte aan toezicht en begeleiding. Ze zijn niet in staat om zelfstandig te leven. — Capable d'un travail non qualifié ou semi-qualifié, généralement en atelier protégé; plus rarement, un métier ordinaire. A besoin cependant de surveillance et de guidance. Incapable d'une vie indépendante                                     |
| Licht meestal gehandicapten (I.Q.: $\pm 50-55$ tot $\pm 70-75$ ). — Arriération légère (Q.I.: $\pm 50-55$ à $\pm 70-75$ ) | Op voorschoolse leeftijd zijn deze kinderen vaak moeilijk te onderscheiden van gewone kinderen. Ze hebben een lichte achterstand in hun sensomotorische ontwikkeling en in hun spraakontwikkeling. Behoorlijke ontwikkeling van de sociale contacten. — On le distingue rarement de l'enfant normal avant l'âge d'école. Léger retard de développement dans le domaine sensori-moteur; retard léger dans le développement du langage; bon développement des contacts sociaux | Deze kinderen zijn in staat om schoolse kennis op te doen, maar ze bereiken het niveau van het zesde leerjaar van het lager onderwijs niet. — Capable d'acquérir des connaissances scolaires mais n'atteint pas le niveau de 6 <sup>e</sup> primaire                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Buitengewoon onderwijs en een bijzondere vorming stellen deze mensen in staat om een behoorlijke graad van sociale en beroepsvaardigheid te bereiken. Ze hebben vaak behoefte aan toezicht en begeleiding in sociale of economische stress-situaties. — Capable, grâce à une éducation spéciale et une formation spéciale d'acquérir une bonne compétence sociale et professionnelle. A souvent besoin de surveillance et de guidance dans des conditions de stress social ou économique |
| Beperkte intelligentie (I.Q.: $\pm 70$ tot $\pm 85$ ). — Intelligence limite (Q.I.: $\pm 70$ à $\pm 85$ )                 | Blijkbaar normale psycho-motorische ontwikkeling. — Développement psychomoteur apparemment normal                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Het gaat hier om kinderen die, hoewel ze niet zwakzinnig zijn, toch een intelligentie hebben die duidelijk onder het gemiddelde ligt of die een gedeeltelijke onvolwaardigheid vertonen, zodat ze niet mee kunnen in het gewone onderwijs. Ze hebben een aangepaste onderwijshulp nodig. — Enfants qui, tout en n'étant pas des arriérés mentaux, ont néanmoins une intelligence nettement inférieure à la moyenne ou présentent des déficiences partielles qui ne leur permettent pas de suivre normalement l'enseignement ordinaire. Une aide éducative appropriée leur est nécessaire | Deze mensen kunnen een eenvoudig beroep uitoefenen. Ze hebben behoefte aan ondersteuning en begeleiding in moeilijke situaties. — Capable d'exercer un métier simple. A besoin de soutien et de guidance dans les périodes de difficultés                                                                                                                                                                                                                                                |